

ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ — РІВНІ СЕРЕД РІВНИХ

Підсумки VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей», 7-8 жовтня 2021 р., м. Київ, Україна

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-3-4>

ПРОХОРЕНКО Леся Іванівна

доктор психологічних наук, професор, директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Наталія Анатоліївна ЯРМОЛА

кандидат педагогічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Анотація. VII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей» відбувся 7-8 жовтня 2021 р. у форматі офлайн-онлайн, з трансляцією в онлайн-форматі на платформі YouTube. Організатори заходу — Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Започаткований Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України цей щорічний захід став уже традиційним і проводиться у кожній із областей нашої держави. Проведення попередніх конгресів на базі провідних педагогічних університетів (Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Київський університет імені Бориса Грінченка, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради) засвідчило величезну зацікавленість і активну участь у них представників освітньої спільноти. Упродовж 1-2 днів учасники мали змогу не лише ознайомитися з результатами науково-теоретичних досліджень нагальних проблем спеціальної психології і спеціальної педагогіки, але й взяти безпосередню участь у роботі круглих столів, семінарів і майстер-класів, що вкрай важливо саме для практичних представників.

Робота конгресу відбувалася за такими напрямками: освіта дітей з особливими потребами: міжнародний досвід, українські реалії та перспективи; інклюзія в освіті: поступ та проблеми; інновації в освіті осіб з особливими потребами: стратегії і технології Нової української школи; проблеми наступності в освіті осіб з особливими потребами: дошкільний заклад — заклад загальної середньої освіти — доуніверситетська підготовка — заклад вищої освіти; законодавче та нормативно-правове забезпечення доступу до якісної освіти осіб з особливими потребами; дистанційна освіта осіб з особливими потребами: організаційно-педагогічні аспекти; технології розвитку дітей з особливими освітніми потребами: діагностика та раннє

втручання; психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами та їхніх родин в умовах кризових викликів; проблеми соціалізації осіб з особливими потребами в умовах системних змін; розвиток особистісно-професійної компетентності педагогів: підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації.

Ключові слова: освіта; спеціальна педагогіка; спеціальна психологія; конгрес; діти з особливими потребами; корекційно-розвивальна робота; психолого-педагогічний супровід.

7-8 жовтня 2021 р. у форматі офлайн-онлайн відбувся VII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей» (далі — Конгрес). Пленарне засідання розпочало роботу 7 жовтня об 11 год. у приміщенні Національної академії педагогічних наук України, з трансляцією в онлайн-форматі на платформі YouTube.

Цей щорічний захід, що його започаткував Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, став уже традиційним і буде проводитися у кожній із областей нашої держави. Цьогоріч організаторами заходу виступили Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Партнери Конгресу: Національна академія педагогічних наук України та Міністерство освіти і науки України. Конгрес проходив за підтримки Одеської обласної державної адміністрації, Українського товариства глухих, Всеукраїнського громадського об'єднання «Національна Асамблея інвалідів України», Центру слухомовленнєвої реабілітації «Аврора», MacEwan University (Канада), Center for Access and Integration, Bethel University (США), Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Польща).

Відкрили VII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології:

- президент Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор, академік НАН України і НАПН України *Василь Кремень*;

- перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України *Володимир Луговий*;

- керівник експертної групи з питань дошкільної та інклюзивної освіти Директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України *Віктор Сальков*;

- директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, доктор психологічних наук, професор *Леся Прохоренко*;

- почесний директор, радник директора Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України *В'ячеслав Засенко*;

- в.о. ректора Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України *Олексій Чебикін*;

- почесний декан факультету інклюзивної та спеціальної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, президент ВГО «Українська асоціація корекційних педагогів»

гів», доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України *Віктор Синьов*;

- доктор філософії з педагогічної психології, президент *Concordia University of Edmonton Тім Лорман* (Канада);

- доктор освіти (Ed.D.) з управління спеціальною освітою, керівник магістерської програми зі спеціальної освіти, помічник декана Центру доступу та інтеграції, професор зі спеціальної освіти Коледжу мистецтв та наук *Bethel University Керті Бонавіц* (США);

- доктор філософії з нейропсихології, фахівець з поведінкових наук, керівник клінічної програми *Agape Ministries Тереза Сіансіоло* (США).

Президент НАПН України *Василь Кремень* привітав усіх учасників Конгресу з відкриттям форуму й висловив подяку організаторам. Наголосив, що трансляція Конгресу відбувається з академії, яка має серйозні нароби в галузі спеціальної педагогіки, зокрема, цими питаннями займається Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

В.Г. Кремень відзначив, що мірилом створення державою умов для розвитку особистості є ставлення до людей з особливими потребами — для їхнього розвитку, становлення, самореалізації. У роки незалежності України зроблено суттєві кроки в цьому напрямі, передусім — адекватного ставлення до людей з особливими потребами як до повноцінних громадян країни, які мають свою специфіку, але часто навіть більш талановиті, спроможні себе реалізувати й зробити більший внесок в розвиток країни, ніж інші.

Президент зауважив, що карантин суттєво активізував таке явище, як дистанційна освіта, що, звісно, не може замінити звичну форму освіти, проте суттєво доповнює зусилля суспільства із навчання й виховання дитини. І якраз дистанційна освіта може бути особливо корисною для багатьох дітей з особливими потребами в той чи інший період.

В.Г. Кремень підкреслив, що установи НАПН України мають багато напрацювань і розробок, аби максимально застосувати дистанційну освіту для навчання і розвитку наших дітей. Повний текст виступу представлено за [посиланням](#) (Кремень, 2021).

Перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, академік НАПН України *Володимир Луговий* доповів, що реформування освіти в Україні є одним із актуальних питань сьогодення, що зумовлено низкою об'єктивних чинників. Це, зокрема, необхідність підвищення якості української освіти з урахуванням світових тенденцій розвитку освітніх систем; готовність учителя до інноваційної педагогічної діяльності, що передбачено в Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року; різноманітність, ресурс і резерв у стратегіях розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами та ін.

Перший віце-президент відзначив проведення Інститутом попередніх конгресів на базі провідних педагогічних університетів, а це:

- І Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітації «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка);

- II Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського);

- III Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Інклюзія в Новій українській школі: виклики сьогодення» (Київський університет імені Бориса Грінченка);

- IV Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Педагог в інклюзивному просторі: траєкторія фахової самоактуалізації» (Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди);

- V Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі» (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка);

- VI Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Особливі діти: Освіта і соціалізація» (Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради), метою яких є створення фахової платформи для обговорення важливих питань і шляхів вирішення проблем організації навчання дітей з особливими освітніми потребами в Україні.

В.І. Луговий додав, що не стане винятком у цьому сенсі й проведення VII-го Міжнародного конгресу, де передбачається широкий обмін кращим вітчизняним і зарубіжним досвідом навчання і виховання дітей із особливими потребами, проведення широкої палітри заходів практичного спрямування з активним залученням до них учасників зібрання. Повний текст виступу представлено за [посиланням](#) (Луговий, 2021).

Віктор Сальков відзначив важливість проведення подібних заходів, що об'єднують науковців та практиків навколо вирішення актуальних питань у сфері формування інклюзивного освітнього середовища, і зазначив, що в межах нашої держави функціонує понад 600 інклюзивно-ресурсних центрів, які надають супровід та інклюзивну допомогу дітям від 2 до 18 років.

У тісній співпраці з Міністерством освіти і науки України здійснено категоризацію освітніх труднощів дітей з особливими потребами, сформовано характеристику ступенів їх прояву та створено критерії визначення.

Розроблені матеріали відображено у проекті постанови Кабінету Міністрів України «Про затвер-

дження категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з особливими освітніми потребами та рівнів підтримки в освітньому процесі в інклюзивних класах (групах) закладів освіти». До кінця цього року очікується розроблення методичних рекомендацій щодо цієї постанови у спільній співпраці МОН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та наукових установ НАПН України.

З вітальним словом звернулися до учасників організатори Конгресу *Леся Прохоренко*, *В'ячеслав Засенко* та *Олексій Чебикін*. Вони висловили слова вітання учасникам зібрання й побажали натхнення, невичерпної енергії та прагнення до нових професійних здобутків.

Леся Прохоренко подякувала співорганізаторам заходу — Державному закладу «Південно-український національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» в особі його керівника, в.о. ректора, доктора психологічних наук, професора, академіка НАПН України *Олексія Чебикіна* за активну участь у підготовці Конгресу та його забезпеченні.

Директор Інституту зауважила, що динаміка процесів, які відбуваються у сфері освіти осіб з особливими потребами, наочно демонструють нагальну потребу в проведенні подібних заходів, адже саме тут ми можемо обговорити питання розвитку теорії і практики в освіті таких осіб, висловити свої думки та погляди щодо подальшої реалізації Концепції розвитку інклюзивної освіти,

окреслити коло проблем, які мають місце в умовах сьогодення, та визначити шляхи їх вирішення. І головне — всі ми прекрасно розуміємо, що без відповідного наукового супроводу та проведення теоретичних і прикладних наукових досліджень у сфері освіти осіб з особливими потребами подальший рух вперед, ефективний розвиток просто неможливі, адже саме наука дає змогу зазирнути за обрії того, що відбувається у практичній площині та обґрунтувати подальші напрями своєї діяльності. Саме тому до участі в роботі Конгресу запрошено як визнаних науковців-теоретиків в різних галузях наук, так і практиків, які безпосередньо реалізують державну політику у галузі освіти осіб з особливими потребами.

Л. Прохоренко впевнена, що і під час пленарного засідання, і в ході роботи секцій можна не лише обговорити розвиток усталених наукових підходів в галузі спеціальної педагогіки і психології, а й побачити нові підходи у роботі з дітьми з особливими потребами у закладах спеціального та інклюзивного навчання, нові форми й методи роботи в умовах дистанційного навчання, психолого-педагогічного супроводу родин таких дітей тощо. А це у свою чергу дасть змогу отримати нові напрями наукових досліджень, розвиток наукових шкіл та визначити коло завдань із наукового забезпечення нашої практичної діяльності.

Отриманий досвід під час спілкування на цьому заході дасть нагоду у майбутньому реалізувати творчий потенціал, досягнути значних висот в обраній професії та зрештою змінити світ на краще.

До роботи VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології долучилися міжнародні учасники: *Тім Лорман* (Канада), *Кетті Бонавіц* (США); *Тереза Сіансіоло* (США).

Пленарне засідання відкрив академік-секретар Відділення психології, вікової психології та дефектології НАПН України *Сергій Максименко*. Він порушив тему методології і генетичних методів

як засобів корекції розвитку дітей із особливими потребами.

Про основні тенденції розвитку освіти для осіб з особливими освітніми потребами йшлося у виступі керівника експертної групи з питань дошкільної та інклюзивної освіти МОН України *Віктора Салькова*.

Сучасні проблеми, розвиток і супровід освіти осіб з особливими потребами висвітлила директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка *Леся Прохоренко*. Вона охарактеризувала ключові аспекти розвитку освіти осіб з особливими потребами в Україні за останні тридцять років і наголосила на тому, що реальне здійснення роботи за означеними напрямками дасть змогу, з одного боку, наблизити освітні вимоги до загальноприйнятих освітніх стандартів, а з іншого — забезпечити можливість усім дітям з особливими освітніми потребами здобувати бажаний рівень підготовки за умов альтернативного вибору форми навчання та типу навчального закладу.

У заході взяло участь Українське товариство глухих (УТОГ) на чолі з *Іриною Чепчиною*. УТОГ традиційно бере участь у всіх конгресах з цього актуального для всіх нас питання стосовно спеціальної освіти, навчання і виховання молодого покоління глухих людей. Голова УТОГ виголосила доповідь щодо проблем інформаційної доступності освітнього процесу у закладах освіти, де навчаються глухі діти, та забезпечення їхнього права на навчання рідною жестовою мовою.

Неабияку зацікавленість учасників зібрання викликали наукові доповіді:

- члена-кореспондента НАПН України, професора кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова *Андрія Шевцова* — учений розкрив основні аспекти системно-синергетичної методології галузі наук про спеціальну освіту;

- директора Інституту обдарованої дитини НАПН України *Максима Гальченка* та завідувача відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України *Марини Мельник*, які виступили з промовою «Двічі виняткові діти: ідентифікація та виявлення потенційних можливостей розвитку»;

- начальника відділу корекційної освіти, соціальної роботи та взаємодії з інклюзивно-ресурсними центрами Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації *Оксани Углік*, яка доповіла про розвиток освітньої

мережі для дітей з особливими освітніми потребами в Одеській області.

До дискусії долучилися науковці — співорганізатори Конгресу. Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» *Ольга Форостян* і доктор психологічних наук, доцент кафедри дефектології та фізичної реабілітології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» *Ганна Соколова* виступили на провідних секціях, і наголосили, що на сучасному етапі надзвичайно важливим аспектом системних змін є реформування освіти. Приділено увагу не лише програмно-методичному забезпеченню процесу навчання і корекційно-розвивальному супроводу осіб з особливими освітніми потребами, але й психологічному складнику, зусилля з розроблення якого останнім часом помітно поживалися. Водночас учасники зібрання актуалізували проблеми ранньої діагностики і ранньої допомоги, окремі аспекти дошкільного виховання таких дітей, недостатнього кадрового й технічного забезпечення процесу навчання. Наголошено також на необхідності подальшого розроблення компетентнісно-орієнтованих технологій, проблемах профільної школи та ін.

Секції та майстер-класи Конгресу стали справжньою професійною платформою, де було презентовано найбільш вагомі питання освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Родзинкою практичних заходів став *круглий стіл «Усе починається з поведінки. Поговоримо про АВА. Як зробити дитячий світ доступним»*, проведений Терезою Сіансіоло. Вона є авторкою книг «AutismX3» (у співавторстві з Томасом Маккіном), методичних розробок щодо програм роботи з особами з РАС, синдромом Дауна, розладами поведінки та порушеннями інтелекту, статей з інклюзії, сенсорної інтеграції, системи PECS, прикладного аналізу поведінки (АВА). У роботі секції Тереза Сіансіоло представила ряд терапевтичних стратегій для роботи з людьми з розладами аутистичного спектру.

Учасники *секційного засідання «Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами та їхніх родин в умовах кризових викликів»* (модератори Н.І. Баташева, Ю.В. Шевченко) мали змогу ознайомитися із сучасними підходами та технологіями психолого-педагогічного су-

проводу дітей з особливими освітніми потребами, результатами експериментальних досліджень. Доповідачі порушували питання щодо використання заходів супроводу осіб з особливими освітніми потребами у процесі навчання, що спрямовані на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення, а також питання дистанційного навчання та дистанційного супроводу осіб з особливими освітніми потребами, що викликали інтерес серед присутніх та чимало запитань.

Обговоренню проблем становлення соціального індивіда, інтеграції в різні типи соціальних спільнот присвячено роботу секції *«Проблеми соціалізації осіб з особливими потребами в умовах системних змін»* (модератор В.В. Жук). Представлена тематика секційних виступів була досить актуальною, що зумовлено стрімкими змінами контексту соціального розвитку. Відбувається переорієнтація з медичної на соціальну та біопсихосоціальну модель сприйняття особистості, за якої беруться до уваги функціональні аспекти, тож комфортність існування у соціумі виходить на перший ціннісний план.

Наукова дискусія про те, як формуються соціальні якості, цінності, знання, навички у осіб з особливими потребами, як використати сильні сторони особистості, як облаштувати середовище, щоб задовольнити соціальні потреби кожної особистості, які бар'єри виникають, з якими труднощами стикається дитина, батьки, педагоги та які шляхи їх подолання є найбільш ефективними, була змістовною і цікавою, доповіді інформативними, науково обґрунтованими та практично спрямованими.

У рамках роботи секції *«Інклюзія в освіті: поступ та проблеми»* (модератори Н.О. Квітка, А.В. Лапін) розглянуто питання реалій та перспектив впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти; шляхи підготовки фахівців до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання; підготовку педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Приділено увагу проблемі професійного вигорання педагогічних працівників. Поруч з цим було акцентовано на

питаннях створення гнучкого освітнього середовища закладу освіти. Розглядалися останні зміни в законодавстві, пов'язані з організацією інклюзивного навчання.

У роботі секції *«Освіта дітей з особливими потребами: міжнародний досвід, українські реалії та перспективи»* (модератори О.В. Орлов, С.В. Кульбіда) взяли участь представники міжнародної та української спільноти науково-педагогічних дослідників. Кожен мав змогу презентувати у доступному і зручному форматі власний доробок, визначаючи пріоритетне, практично значуще.

Зокрема, Кетті Бонавіц представила «Програму Бетельського університету «Білд» як модель інклюзивного навчання на університетському рівні», у якій дослідниця розкрила багаторівневий процес реалізації програми навчання в коледжі при університеті для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку.

Цікавими й дискусійними стали теми сурдопедагогічного напрямку досліджень науковців відділу навчання жестової мови Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, що присвячено місцю української жестової мови в науковому дискурсі та комунікативній доступності освітнього середовища для школярів з порушеннями слуху.

У рамках роботи секції презентовано рекомендації щодо забезпечення організаційних умов ефективної навчальної діяльності учнів з розладами дефіциту уваги і гіперактивності. У ході обговорення зазначено, що подібні наукові й практичні напрацювання варто систематично подавати широкій громадськості на подібних форумах.

Насиченою та цікавою була секція *«Інновації в освіті осіб з особливими потребами: стратегії і технології Нової української школи»* (модератор Г.О. Блеч). Увагу учасників спрямовано на вирішення комплексу питань впровадження досягнень сучасної психолого-педагогічної науки у

практичну діяльність закладів освіти. Зокрема, інноваційної концепції визначення функціонально-мовленнєвих освітніх труднощів у осіб з особливими потребами, сучасних технологій навчання грамоти, створення розвивального освітнього середовища. Також розглянуто питання визначення головних пріоритетів, які становлять основу роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, планування діяльності педагогічних рад, методичних об'єднань, творчих груп, їх осмислення та обговорення, що стимулює прагнення вчителів до реалізації сучасних освітніх стратегій, засвоєння технологій психолого-педагогічного дослідження, включає їх у процес творчого наукового пошуку.

Велику зацікавленість викликав *майстер-клас «Майстерня сурдопедагогів: відповіді на сучасні виклики»*, який підготували відділ освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Чернівецький обласний навчально-реабілітаційний центр № 1, Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр № 10 Дніпропетровської обласної ради, Центр слухової реабілітації «АВРОРА».

Протягом двох днів на пленарних і секційних засіданнях, майстер-класах, семінарах-практикумах, тренінгах, що тривали в рамках Конгресу, учасники мали змогу детально обговорити сучасні принципи освіти дітей з особливими потребами в умовах спеціального та інклюзивного навчання і спробувати віднайти ефективні технології їх застосування.

До дискусії долучилися вчені Національної академії педагогічних наук України, провідних закладів вищої освіти України та зарубіжжя, працівники всіх обласних департаментів освіти, спеціалісти в галузі спеціальної, інклюзивної, загальної освіти з України, Канади, США та Польщі.

На заключному засіданні прийнято Резолюцію, що відображає напрацювання науковців і містить конструктивні пропозиції до Кабінету Міністрів України, МОН України, НАПН України та освітян щодо планування освітнього простору для осіб з особливими потребами.

На допомогу практикам вирішено розробити методичні рекомендації «Контрольний список сфер розвитку для діагностики та раннього втручання й корекції поведінки» за авторства Терези Сіансіоло і Лесі Прохоренко.

Щиро дякуємо усім, хто долучився до участі у Конгресі, кому не байдужа доля дітей з особливими освітніми потребами!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Аніщенко, О.В., Базелюк, Н.В., Березівська, Л.Д., Бех, І.Д., Биков, В.Ю., Бойко, А.Е., Вашуленко, О.П., Вербицький, В.В., Вітренко, Ю.М., Ворона, В.О., Гавриш, Н.В., Гальченко, М.С., Гордієнко, В.П., Гудим, І.М., Джурило, А.П., Довбищенко, В.І., Драч, І.І., Єршова, Л.М., Жияєв, І.Б., ... Ярошенко, О.Г. (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (До 30-річчя незалежності України)*: монографія (В.Г. Кремень, ред.). Національна академія педагогічних наук України. Київ: КОНВІ ПРІНТ. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
- Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. (2021, 7 жовтня). *VII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/gdzdidPjVgY>
- Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. (2021, 9 жовтня). *7-8 жовтня 2021 року у форматі офлайн-онлайн відбувся VII Міжнародний Конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей»*. <http://ispukr.org.ua/?p=8140>
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. (2006). http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
- Кремень, В.Г. (2021). VII Міжнародний Конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей»: Виступ президента НАПН України, 7 жовтня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-3-2>
- Луговий, В.І. (2021). Інституалізація та інклюзія — два крила освіти дітей з особливими освітніми потребами: Виступ на VII Міжнародному конгресі зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей», 7 жовтня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-3-3>

CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS — EQUALS AMONG EQUAL

Results of the 7th International Congress on Special Pedagogy and Psychology “Children with Special Needs: From Equal Rights to Equal Opportunities”, October 7-8, 2021, Kyiv, Ukraine

Lesia Prokhorenko

DSc in Psychology, Professor, Director, Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Nataliia Yarmola

PhD in Pedagogy, Deputy Director for Research, Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The 7th International Congress on Special Pedagogy and Psychology “Children with Special Needs: from Equal Rights to Equal Opportunities” was held offline and online on October 7-8, 2021. The event organisers were Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine and State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”.*

The annual event initiated by Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine became traditional and is held in different regions of Ukraine. The previous congresses were held at the leading teacher training universities (Sumy Makarenko State Pedagogical University, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Borys Grinchenko Kyiv University, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, T.H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”, Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational and Rehabilitational Academy» of Zaporizhzhia Regional Council) and showed great interest due to active participation of the educational community. Within one or two days participants had the opportunity to get acquainted with the research results on urgent problems of special psychology and pedagogy, to take part in a number of round tables, seminars and workshops, which is crucial for representatives of the practice.

Key congress themes were: education of children with special needs: international experience, Ukrainian realities and prospects; inclusion in education: progress and challenges; innovations in the education of people with special needs: strategies and technologies of the New Ukrainian School; problems of continuity in education of persons with special needs: preschool institution — general secondary education institution — pre-university training — higher education institution; legislative and regulative provision of access to quality education of persons with special needs; distance education of people with special needs: organizational and pedagogical aspects; technologies for the development of children with special educational needs: diagnosis and early intervention; psychological and pedagogical support of children with special needs and their families in crisis situations; problems of socialization of persons with special needs in terms of systemic change; development of personal and professional competence of teachers: pre-service training, retraining, in-service training.

Keywords: *education; special pedagogy; special psychology; congress; children with special needs; correctional and developmental work; psychological and pedagogical support.*

Дата публікації: 10 листопада 2021 р.